ი. სტალინი

ლენინიზმის საკითხები

მეთორმეტე გამოცემა

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

სსაკ. კ. ა. (გ) ც. კ-თან არსებული მარქს-ენგელს-ლენინის
ინსტიტუტის საქართველოს ფილიალი

თბილისი

ი. სტალინი

ლენინიზმის საკითხები

თარგმანი
მეთერთმეტე რუსული გამოცემიდან

სახელმწიფო გამომცემლობა
პოლიტიკური ლიტერატურის სექტორი
1 9 5 1

მემარჯვენე საფრთხის შესახებ საკავშირო კომუნისტურ პარტიაში (ბ)

სიტყვა საკავშირო კ. პ. (ბ) მოსკოვის კომიტეტისა და მოსკოვის საკონტროლო კომისიის პლენუმზე

1928 წ. 19 ოქტომბერი

მე ვფიქრობ, ამხანაგებო, რომ უწინარეს ყოვლისა გვერდი უნდა ავუხვიოთ წვრილმანებს, პირად მომენტებს და სხვ., რათა გადავჭრათ მემარჯვენე გადახრის საკითხი, რომელიც ჩვენ გვაინტერესებს.

არის თუ არა ჩვენს პარტიაში მემარჯვენე, ოპორტუნისტული საფრთხე; არსებობენ თუ არა ასეთი საფრთხის ხელშემწყობი ობიექტური პირობები; როგორ ვებრძოლოთ ამ საფრთხეს, — აი რა საკითხები დგას ახლა ჩვენს წინაშე.

მაგრამ ჩვენ ვერ გადავჭრით მემარჯვენე გადახრის ამ საკითხს, თუ არ ჩამოვაშორეთ მას მთელი ის წვრილმანები და გარედან მოტანილი ელემენტები, რომლებიც გარს შემოჰკვრიან მას და რომლებიც ხელს გვიშლიან გავიგოთ საკითხის არსი.

მართალი არ არის ზაპოლსკი, როცა ფიქრობს, რომ მემარჯვენე გადახრის საკითხი შემთხვევითი საკითხია. იგი ამტკიცებს, რომ მთელი საქმე აქ მემარჯვენე გადახრაში კი არ არის, არამედ კინკლაობაშია, პირად ინტრიგებში და სხვ.. დავუშვათ ერთი წუთით, რომ კინკლაობა და პირადი ინტრიგები აქ ერთგვარ როლს ასრულებენ, ისევე როგორც ყოველ ბრძოლაში. მაგრამ ყველაფერი კინკლაობით რომ ახსნა და კინკლაობას იქით საკითხის არსი ვერ დაინახო, — ეს ნიშნავს ასცდე სწორ, მარქსისტულ გზას.

შეუძლებელია, რომ ისეთი დიდი, ძველი, მჭიდროდ შეკავშირებული ორგანიზაცია, როგორიც უეჭველად არის მოსკოვის ორგანიზაცია, თავიდან ბოლომდე აეფორიაქებინა და აემოძრავებინა რამდენიმე მოკინკლავის ან ინტრიგანის ცდებს. არა, ამხანაგებო, ასეთი სასწაულები ქვეყნად არ ხდება. აღარას ვამბობ იმაზე, რომ არ შეიძლება ასე მჩატედ შევაფასოთ მოსკოვის ორგანიზაციის ძალა და ძლიერება. ცხადია, აქ მოქმედებდნენ უფრო ღრმა მიზეზები,

რომლებსაც არც კინკლაობასთან და არც ინტრიგასთან საერთო არა აქვთ რა.

მართალი არ არის აგრეთვე ფრუნტოვი, რომელიც თუმცა აღიარებს მემარჯვენე საფრთხის არსებობას, მაგრამ არ მიაჩნია იგი იმის ღირსად, რომ მას სერიოზული ყურადღება მიაქციონ სერიოზულმა საქმიანმა ადამიანებმა. მისი აზრით ისე გამოდის, რომ მემარჯვენე გადახრის საკითხი ყბედების ყურადღების საგანია და არა საქმიანი ადამიანებისა. ჩემთვის სავსებით გასაგებია, ფრუნტოვი ასე რომ ფიქრობს: იგი იმდენად გართულია ყოველდღიური პრაქტიკული მუშაობით, რომ არ სცალია იფიქროს ჩვენი განვითარების პერსპექტივებზე. მაგრამ ეს კიდევ არ ნიშნავს, რომ ჩვენ ზოგიერთი პარტიული მუშაკის ვიწრო და საქმიანი პრაქტიციზმი ჩვენი მშენებლობის დოგმატად უნდა გადავაქციოთ. საღი საქმოსნობა კარგი რამ არის, მაგრამ თუ ის მუშაობაში პერსპექტივებს კარგავს და თავის მუშაობას პარტიის ძირითად ხაზს არ უმორჩილებს, — იგი მინუსად იქცევა. ამავე დროს კი ძნელი არ არის იმის გაგება, რომ მემარჯვენე გადახრის საკითხი არის ჩვენი პარტიის ძირითადი ხაზის საკითხი, არის საკითხი იმის შესახებ, სწორია თუ არ არის სწორი განვითარების ის პერსპექტივა, რომელიც ჩვენმა პარტიამ მოგვცა XV ყრილობაზე.

მართალი არ არიან ის ამხანაგებიც, რომლებიც მემარჯვენე გადახრის პრობლემის განხილვის დროს საკითხს ამახვილებენ მემარჯვენე გადახრის გამომხატველ პიროვნებებზე. გვიჩვენეთ მემარჯვენეები ან შემარიგებლები, ამბობენ ისინი, დაგვისახელეთ პიროვნებანი, რომ შეგვეძლოს მათ გავუსწორდეთო. ეს საკითხის არასწორი დაყენებაა. პიროვნებანი, რასაკვირველია, ერთგვარ როლს ასრულებენ. მაგრამ აქ საქმე პიროვნებებში კი არაა, არამედ იმ პირობებში, იმ ვითარებაში, რომლებიც წარმოშობენ მემარჯვენე საფრთხეს პარტიაში. შეიძლება მოვიცილოთ პიროვნებანი, მაგრამ ეს კიდევ არ ნიშნავს, რომ ამით ნიადაგი გამოვაცალეთ მემარჯვენე საფრთხეს ჩვენს პარტიაში. ამიტომ პიროვნებათა საკითხი არ წყვეტს საქმეს, თუმცა უეჭველად საინტერესო საკითხია.

არ შეიძლება, ამასთან დაკავშირებით, არ გავიხსენოთ ერთი ეპიზოდი, რომელიც მოხდა ოდესაში 1919 წლის ბოლოს და 1920 წლის დამდეგს, როცა ჩვენი ჯარები, უკრაინიდან დენიკინელების განდევნის შემდეგ, საბოლოოდ სპობდნენ დენიკინის ჯარების უკანასკნელ ნაშთებს ოდესის რაიონში. წითელარმიელთა ერთი ნაწილი მაშინ გაიფთრებით ეძებდა ოდესაში ანტანტას, ვინაიდან დარწმუნებული იყო, რომ თუ ისინი დაიჭერდნენ მას, ანტანტას,

ომს ბოლო მოეღებოდა. (ს ე რ თ ო ს ი ც ი ლ ი). შეიძლება წარმოვიდგინოთ, რომ წითელარმიელებს მოეხერხებინათ ოდესაში ანტანტის რომელიმე წარმომადგენლის დაჭერა. მაგრამ ამით, რასაკვირველია, არ გადაწყდებოდა ანტანტის საკითხი, ვინაიდან ანტანტის ფესვები ოდესაში კი არ არის, თუმცა ოდესა მაშინ დენიკინელების უკანასკნელი ტერიტორია იყო, არამედ მსოფლიო კაპიტალიზმშია.

იგივე შეიძლება ითქვას ზოგიერთ ჩვენს ამხანაგზე, რომლებიც მემარჯვენე გადახრის საკითხში ყურადღებას ამახვილებენ მემარჯვენე გადახრის გამომხატველ პიროვნებებზე, ხოლო ივიწყებენ იმ პირობებს, რომლებიც ამ გადახრას წარმოშობენ.

ამიტომ ჩვენ აქ უწინარეს ყოვლისა უნდა გავარკვიოთ საკითხი ლენინური ხაზიდან მემარჯვენე, აგრეთვე «მემარცხენე» (ტროცკისტული) გადახრის აღმოცენების პირობების შესახებ.

კომუნიზმში მემარჯვენე გადახრა **კაპიტალიზმის პირობებში** ნიშნავს კომუნისტთა ერთი ნაწილის ტენდენციას, მიდრეკილებას, მართალია, ჯერ ჩამოუყალიბებელს და, თუ გნებავთ, ჯერ შეუცნობელ მიდრეკილებას, მაგრამ მაინც მიდრეკილებას იმისაკენ, რომ მარქსიზმის რევოლუციური ხაზიდან სოციალ-დემოკრატიისაკენ გადაიხარონ. როცა კომუნისტების გარკვეული წრეები უარყოფენ საარჩევნო ბრძოლაში ლოზუნგის «კლასი კლასის წინააღმდეგ» მიზანშეწონილობას (საფრანგეთი), ან გამოდიან კომპარტიის მიერ დამოუკიდებელი კანდიდატურების წამოყენების წინააღმდეგ (ინგლისი), ან არ სურთ გაამახვილონ «მემარცხენე» სოციალ-დემოკრატიასთან ბრძოლის საკითხი (გერმანია) და სხვ. და ა. შ., — ეს იმას ნიშნავს, რომ კომპარტიების შიგნით მოიპოვებიან ადამიანები, რომლებიც ცდილობენ შეუგუონ კომუნიზმი სოციალ-დემოკრატიზმს.

კაპიტალისტური ქვეყნების კომპარტიებში მემარჯვენე გადახრის გამარჯვება კომპარტიების იდეური განადგურებისა და სოციალ-დემოკრატიზმის უდიდესი გაძლიერების მომასწავებელი იქნებოდა. ხოლო რა არის სოციალ-დემოკრატიზმის უდიდესი გაძლიერება? ეს არის კაპიტალიზმის გაძლიერება და განმტკიცება, ვინაიდან სოციალ-დემოკრატია წარმოადგენს კაპიტალიზმის მთავარ დასაყრდენს მუშათა კლასში.

მაშასადამე, კაპიტალისტური ქვეყნების კომპარტიებში მემარჯვენე გადახრის გამარჯვება იწვევს კაპიტალიზმის **შენარჩუნებისათვის** აუცილებელი პირობების ზრდას.

კომუნიზმში მემარჯვენე გადახრა **საბჭოთა განვითარების პირობებში**, სადაც კაპიტალიზმი უკვე დამხობილია, მაგრამ სადაც ჯერ

კიდევ ამოგლეჯილი არ არის მისი ფესვები, ნიშნავს კომუნისტთა ერთი ნაწილის ტენდენციას, მიდრეკილებას, მართალია, ჯერ ჩამოუყალიბებელს და, თუ გნებავთ, ჯერ შეუცნობელ მიდრეკილებას, მაგრამ მაინც მიდრეკილებას იმისაკენ, რომ ჩვენი პარტიის გენერალური ხაზიდან ბურჟუაზიული იდეოლოგიისაკენ გადაიხარონ. როცა ჩვენი კომუნისტების ზოგიერთი წრეები უკან ეწევიან პარტიას XV ყრილობის გადაწყვეტილებებიდან, უარყოფენ რა სოფლის კაპიტალისტურ ელემენტებზე შეტევის აუცილებლობას; ან მოითხოვენ ჩვენი ინდუსტრიის შეკვეცას, თვლიან რა მისი სწრაფი განვითარების ახლახდელ ტემპს ქვეყნისათვის დამღუპველად; ან უარყოფენ კოლმეურნეობებისა და საბჭოთა მეურნეობებისათვის თანხების გაღების მიზანშეწონილობას, თვლიან რა ამას (თანხების გაღებას) ფულის წყალში გადაყრად; ან უარყოფენ თვითკრიტიკის ბაზაზე ბიუროკრატიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის მიზანშეწონილობას, ფიქრობენ რა, რომ თვითკრიტიკა არყევს ჩვენს აპარატს; ან მოითხოვენ საგარეო ვაჭრობის მონოპოლიის შერბილებას და სხვ. და ა. შ., — ეს იმას ნიშნავს, რომ ჩვენი პარტიის რიგებში მოიპოვებიან ადამიანები, რომლებიც ცდილობენ, შესაძლოა თავისდა შეუმჩნევლად, შეუგუონ ჩვენი სოციალისტური მშენებლობის საქმე «საბჭოთა» ბურჟუაზიის გემოვნებასა და მოთხოვნილებებს.

ჩვენს პარტიაში მემარჯვენე გადახრის გამარჯვება ჩვენს ქვეყანაში კაპიტალისტური ელემენტების უდიდესი გაძლიერების მომასწავებელი იქნებოდა. ხოლო რას ნიშნავს ჩვენს ქვეყანაში კაპიტალისტური ელემენტების გაძლიერება? ეს ნიშნავს პროლეტარული დიქტატურის შესუსტებას და კაპიტალიზმის აღდგენის შანსების გაძლიერებას.

მაშასადამე, ჩვენს პარტიაში მემარჯვენე გადახრის გამარჯვება იმ პირობების ზრდის მომასწავებელი იქნებოდა, რომლებიც აუცილებელია ჩვენს ქვეყანაში კაპიტალიზმის **აღსადგენად.**

არსებობენ თუ არა ჩვენში, ჩვენს საბჭოთა ქვეყანაში, პირობები, რომლებიც შესაძლებელს ხდიან კაპიტალიზმის აღდგენას (რესტავრაციას)? დიახ, არსებობენ. ეს, შეიძლება, უცნაურად გვეჩვენოს, მაგრამ ეს ფაქტია, ამხანაგებო. ჩვენ დავამხეთ კაპიტალიზმი, დავამყარეთ პროლეტარიატის დიქტატურა და გაძლიერებული ტემპით ვავითარებთ ჩვენს სოციალისტურ მრეწველობას, ვაკავშირებთ რა მასთან გლეხურ მეურნეობას. მაგრამ ჩვენ ჯერ კიდევ არ ამოგვიგლეჯია კაპიტალიზმის ფესვები. სად ბუდობენ ისინი, ეს ფესვები? ეს ფესვები ბუდობენ სასაქონლო წარმოებაში, ქალაქის და განსაკუთრებით სოფლის წვრილ წარმოებაში.

კაპიტალიზმის ძალა მდგომარეობს, როგორც ლენინი ამბობს, **«წვრილი წარმოების** ძალაში. ვინაიდან წვრილი წარმოება, სამწუხაროდ, ჯერ კიდევ მეტისმეტად ბევრია დარჩენილი ქვეყნად, ხოლო წვრილი წარმოება **წარმოშობს** კაპიტალიზმს და ბურჟუაზიას განუწყვეტლივ, ყოველდღე, ყოველ საათს, სტიქიურად და მასობრივი მასშტაბით» (იხ. ტ. XXV, გვ. 173).

ცხადია, რომ რამდენადაც წვრილ წარმოებას ჩვენში მასობრივი ხასიათი აქვს და კიდევაც ჰარბობს და რამდენადაც ის **წარმოშობს** კაპიტალიზმსა და ბურჟუაზიას, განსაკუთრებით ნეპის პირობებში, განუწყვეტლივ და მასობრივი მასშტაბით, — იმდენად ჩვენში არსებობენ პირობები, რომლებიც **შესაძლებელს** ხდიან კაპიტალიზმის აღდგენას.

არსებობენ თუ არა ჩვენში, ჩვენს საბჭოთა ქვეყანაში, საშუალებანი და ძალები, რომლებიც აუცილებელია იმისათვის, რომ მოვსპოთ, აღმოვფხვრათ კაპიტალიზმის აღდგენის **შესაძლებლობა**? დიახ, არსებობენ. სწორედ ამაზეა დაფუძნებული სისწორე ლენინის თეზისისა სსრ კავშირში სრული სოციალისტური საზოგადოების აშენების **შესაძლებლობის** შესახებ. ამისათვის აუცილებელია პროლეტარული დიქტატურის გამაგრება, მუშათა კლასისა და გლეხობის კავშირის განმტკიცება, ჩვენი მბრძანებელი მაღლობების განვითარება ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციის თვალსაზრისით, ინდუსტრიის განვითარების სწრაფი ტემპი, ქვეყნის ელექტროფიკაცია, მთელი სახალხო მეურნეობის გადაყვანა ახალ ტექნიკურ ბაზაზე, გლეხობის მასობრივი კოოპერირება და მისი მეურნეობის მოსავლიანობის გადიდება, ინდივიდუალურ გლეხურ მეურნეობათა თანდათანობით გაერთიანება საზოგადოებრივ, კოლექტიურ მეურნეობებად, საბჭოთა მეურნეობების განვითარება, ქალაქისა და სოფლის კაპიტალისტური ელემენტების შეზღუდვა და დაძლევა და სხვ. და ა. შ.

აი რას ამბობს ამის შესახებ ლენინი:

«სანამ ჩვენ წვრილგლეხურ ქვეყანაში ვცხოვრობთ, კაპიტალიზმისათვის რუსეთში უფრო მტკიცე ეკონომიური ბაზა არსებობს, ვიდრე კომუნიზმისათვის. ეს აუცილებლად უნდა დავიხსომოთ. ყველამ, ვინც კი ყურადღებით დაჰკვირვებია სოფლის ცხოვრებას და ის ქალაქის ცხოვრებისათვის შეუდარებია, იცის, რომ ჩვენ კაპიტალიზმის ფესვები არ ამოგვგლეჯია და შინაური მტრისათვის საძირკველი, საფუძველი არ გამოგვიცლია. შინაური მტერი წვრილ მეურნეობას ეყრდნობა, და მას რომ ძირი გამოვუთხაროთ, ამისათვის არსებობს ერთი საშუალება — გადავიყვანოთ ჩვენი ქვეყნის მეურნეობა, მასთან მიწათმოქმედებაც, ახალ ტექნიკურ ბაზაზე, თანამედროვე მსხვილი წარმოების ტექნიკურ ბაზაზე. ასეთ ბაზას წარმოადგენს მხოლოდ ელექტრობა. კომუნიზმი — ეს არის საბჭოთა ხელისუფლება პლუს მთელი ქვეყნის ელექტროფიკაცია. წინააღმდეგ შემთხვევაში ჩვენი ქვეყანა წვრილგლეხურ ქვეყნად რჩება, და საჭიროა, რომ ეს ნათლად შევიგნოთ.

ჩვენ უფრო სუსტნი ვართ, ვიდრე კაპიტალიზმი, არა მარტო მსოფლიო მასშტაბით, არამედ ჩვენი ქვეყნის შიგნითაც. ეს ყველამ იცის. ეს ჩვენ შეგნებული გვაქვს, და საქმეს იქამდე მივიყვანთ, რომ სამეურნეო ბაზა წვრილგლეხურიდან მსხვილ-სამრეწველო ბაზად გადაიქცეს. მხოლოდ მაშინ, როცა ქვეყანა ელექტროფიცირებული იქნება, როცა მრეწველობას, სოფლის მეურნეობასა და ტრანსპორტს თანამედროვე მსხვილი მრეწველობის ტექნიკურ ბაზას შევუქმნით, — მხოლოდ მაშინ ვაკმარჯვებთ ჩვენ საბოლოოდ» (ტ. XXVI, გვ. 46 — 47).

გამოდის, ჯერ-ერთი, რომ, სანამ ჩვენ წვრილგლეხურ ქვეყანაში ვცხოვრობთ, სანამ ჯერ კიდევ არ ამოგვიგლეჯია კაპიტალიზმის ფესვები, მანამდე კაპიტალიზმისათვის უფრო მტკიცე ეკონომიური ბაზა არსებობს, ვიდრე კომუნიზმისათვის. ხდება ხოლმე, რომ ხეს მოჰკრიან, მაგრამ ფესვებს ვეღარ ამოგლეჯენ: ძალა აღარ ეყოთ. სწორედ აქედან გამომდინარეობს ჩვენს ქვეყანაში კაპიტალიზმის აღდგენის **შესაძლებლობა.**

მეორეც, გამოდის, რომ კაპიტალიზმის აღდგენის შესაძლებლობის გარდა ჩვენში არსებობს **სოციალიზმის გამარჯვების შესაძლებლობაც,** ვინაიდან ჩვენ **შეგვიძლია** მოვსპოთ კაპიტალიზმის აღდგენის **შესაძლებლობა,** შეგვიძლია ამოვგლიჯოთ კაპიტალიზმის ფესვები და მივაღწიოთ ჩვენს ქვეყანაში საბოლოო გამარჯვებას კაპიტალიზმზე, **თუ** გაძლიერებულ მუშაობას გავაჩაღებთ ქვეყნის ელექტროფიკაციისათვის, **თუ** მრეწველობას, სოფლის მეურნეობასა და ტრანსპორტს შევუქმნით თანამედროვე მსხვილი მრეწველობის ტექნიკურ ბაზას. სწორედ აქედან გამომდინარეობს ჩვენს ქვეყანაში სოციალიზმის გამარჯვების **შესაძლებლობა.**

ბოლოს, გამოდის, რომ არ შეიძლება სოციალიზმის შენება მარტო მრეწველობაში, ხოლო სოფლის მეურნეობის მიტოვება სტიქიური განვითარების ამარა, იმ მოსაზრებით, რომ სოფელი «თვითონ გაჰყვება» ქალაქს. ქალაქში სოციალისტური მრეწველობის არსებობა სოფლის სოციალისტური გარდაქმნის ძირითად ფაქტორს წარმოადგენს. მაგრამ ეს კიდევ არ ნიშნავს, რომ ეს ფაქტორი სავსებით **საკმარისი** იყოს. სოციალისტურმა ქალაქმა ბოლომდე რომ გაიყოლიოს გლეხური სოფელი, ამისათვის აუცილებელია, როგორც ლენინი ამბობს, «გადავიყვანოთ ჩვენი ქვეყნის მეურნეობა, **მასთან მიწათმოქმედებაც** [1], ახალ ტექნიკურ ბაზაზე, თანამედროვე მსხვილი წარმოების ტექნიკურ ბაზაზე».

ხომ არ ეწინააღმდეგება ლენინის ეს ციტატა მის მეორე ციტატას იმის შესახებ, რომ «ნეპი სავსებით უზრუნველყოფს ჩვენთვის

[1] ხაზგასმა ჩემია. ი. ს.

სოციალისტური ეკონომიკის საძირკვლის აშენების **შესაძლებლობას»** [1]? არა, არ ეწინააღმდეგება. პირიქით, ეს ორი ციტატა სავსებით ემთხვევა ერთმანეთს. ლენინი სრულებითაც არ ამბობს, ვითომც ნეპი სოციალიზმს მზამზარეულად გვაძლევდეს. ლენინი მხოლოდ იმას ამბობს, რომ ნეპი ჩვენთვის უზრუნველყოფს სოციალისტური ეკონომიკის საძირკვლის აშენების **შესაძლებლობას**. სოციალიზმის აშენების **შესაძლებლობასა** და **მის ნამდვილად აშენებას** შორის დიდი განსხვავება არსებობს. არ შეიძლება ერთმანეთში ავრიოთ შესაძლებლობა და სინამდვილე. სწორედ იმისათვის, რომ ეს შესაძლებლობა სინამდვილედ ვაქციოთ, სწორედ ამისათვის ლენინი საჭიროდ ცნობს ქვეყნის ელექტროფიკაციას და მრეწველობისა, სოფლის მეურნეობისა და ტრანსპორტისათვის თანამედროვე მსხვილი მრეწველობის ტექნიკური ბაზის შექმნას, როგორც ჩვენს ქვეყანაში სოციალიზმის საბოლოო გამარჯვების პირობას.

მაგრამ სოციალიზმის აშენების ამ პირობის ერთ-ორ წელიწადში განხორციელება შეუძლებელია. არ შეიძლება ერთ-ორ წელიწადში განვახორციელოთ ქვეყნის ინდუსტრიალიზაცია, ავაშენოთ მძლავრი მრეწველობა, მოვახდინოთ გლეხობის მილიონიანი მასების კოოპერირება, შევუქმნათ მიწათმოქმედებას ახალი ტექნიკური ბაზა, გავაერთიანოთ ინდივიდუალური გლეხური მეურნეობანი მსხვილ კოლექტივებად, განვავითაროთ საბჭოთა მეურნეობები, შევზღუდოთ და დავძლიოთ ქალაქისა და სოფლის კაპიტალისტური ელემენტები. ამისათვის საჭიროა პროლეტარული დიქტატურის გაძლიერებული აღმშენებლობითი მუშაობის წლები და კიდევ წლები. და სანამ ეს არ გაკეთებულა, — ამას კი ერთბაშად ვერ გააკეთებ, — ჩვენ ისევ ვრჩებით წვრილგლეხურ ქვეყნად, სადაც წვრილი წარმოება წარმოშობს კაპიტალიზმს და ბურჟუაზიას განუწყვეტლივ და მასობრივი მასშტაბით და სადაც კაპიტალიზმის აღდგენის საფრთხე ძალაში რჩება.

და რადგან ჩვენი პროლეტარიატი ცხოვრობს არა უჰაერო სივრცეში, არამედ სავსებით ნამდვილ და რეალურ ცხოვრებაში მთელი მისი მრავალფეროვნებით, ამიტომ წვრილი წარმოების ბაზაზე წარმოშობილ ბურჟუაზიულ ელემენტებს «პროლეტარიატი ყოველი მხრიდან გარემოცული ჰყავთ წვრილბურჟუაზიული სტიქიით, ეღენთავენ მას ამ სტიქიით, რყვნიან მას ამ სტიქიით, ბუდამ იწვევენ პროლეტარიატის შიგნით წვრილბურჟუაზიული უხერხემლობის,

[1] ხაზგასმა ჩემია. ი. ხტ.

დაქსაქსულობის, ინდივიდუალიზმის, გატაცებიდან სასოწარკვეთილებაში გადასვლის რეციდივებს» (**ლენინი**, ტ. XXV, გვ. 189) და, ამრიგად, პროლეტარიატსა და მის პარტიაში შეაქვთ ერთგვარი მერყეობა, ერთგვარი ქანაობა.

აი სად არის ფესვი და საფუძველი ყოველგვარი რყევისა და გადახრებისა ლენინური ხაზიდან ჩვენი პარტიის რიგებში.

აი რატომ არის, რომ საკითხი მემარჯვენე ან «მემარცხენე» გადახრისა ჩვენს პარტიაში არ შეიძლება ჩაითვალოს უმნიშვნელო საკითხად.

რაში მდგომარეობს ჩვენს პარტიაში **მემარჯვენე**, აშკარა ოპორტუნისტული გადახრის საფრთხე? იმაში, რომ იგი **სათანადოდ ვერ აფასებს** ჩვენი მტრების ძალას, კაპიტალიზმის ძალას, ვერ ხედავს კაპიტალიზმის აღდგენის საფრთხეს, არ ესმის პროლეტარიატის დიქტატურის პირობებში კლასობრივი ბრძოლის მექანიკა და ამიტომ ასე ადვილად მიდის დათმობებზე კაპიტალიზმის მიმართ, მოითხოვს ჩვენი ინდუსტრიის განვითარების ტემპის შენელებას, მოითხოვს სოფლისა და ქალაქის კაპიტალისტური ელემენტებისათვის მდგომარეობის შემსუბუქებას, მოითხოვს უკან გადავწიოთ კოლმეურნეობებისა და საბჭოთა მეურნეობების საკითხი, მოითხოვს საგარეო ვაჭრობის მონოპოლიის შერბილებას და სხვ. და ა. შ.

უეჭველია, რომ ჩვენს პარტიაში მემარჯვენე გადახრის გამარჯვება ხელ-ფეხს გაუხსნიდა კაპიტალიზმის ძალებს, ძირს გამოუთხრიდა პროლეტარიატის რევოლუციურ პოზიციებს და გააძლიერებდა ჩვენს ქვეყანაში კაპიტალიზმის აღდგენის შანსებს.

რაში მდგომარეობს ჩვენს პარტიაში **«მემარცხენე»** (ტროცკისტული) გადახრის საფრთხე? იმაში, რომ იგი **გადაჭარბებით აფასებს** ჩვენი მტრების ძალას, კაპიტალიზმის ძალას, ხედავს მხოლოდ კაპიტალიზმის აღდგენის შესაძლებლობას, მაგრამ ვერ ხედავს ჩვენი ქვეყნის ძალებით სოციალიზმის აშენების შესაძლებლობას, სასოწარკვეთილებაში ვარდება და იძულებულია თავი ინუგეშოს ლაყბობით ჩვენს პარტიაში თერმიდორელობის შესახებ.

ლენინის სიტყვებიდან იმის შესახებ, რომ «სანამ ჩვენ წვრილგლეხურ ქვეყანაში ვცხოვრობთ, კაპიტალიზმისათვის რუსეთში უფრო მტკიცე ეკონომიური ბაზა არსებობს, ვიდრე კომუნიზმისათვის»,—ლენინის ამ სიტყვებიდან «მეშარცხენე» გადახრას ის არასწორი დასკვნა გამოჰყავს, რომ სსრ კავშირში სოციალიზმის აშენება საერთოდ შეუძლებელია, რომ გლეხობასთან ვერაფერს გააწყობ, რომ მუშათა კლასისა და გლეხობის კავშირის იდეა დრომოჭმული იდეაა, რომ თუ არ მოგვისწრო დახმარებამ დასავლეთში

გამარჯვებული რევოლუციის მხრივ, სსრ კავშირში პროლეტარიატის დიქტატურა უთუოდ დაეცემა ან გადაგვარდება, რომ თუ მიღებულ არ იქნა ზეინდუსტრიალიზაციის ფანტასტიკური გეგმა, რომელიც უნდა გატარდეს თუნდაც გლეხობასთან განხეთქილების საფასურით, სსრ კავშირში სოციალიზმის საქმე დაღუპულად უნდა ჩაითვალოს.

აქედანაა ავანტიურიზმი «მემარცხენე» გადახრის პოლიტიკაში. აქედანაა «ზეადამიანური» ნახტომები პოლიტიკაში.

უეჭველია, რომ ჩვენს პარტიაში «მემარცხენე» გადახრის გამარჯვება გამოიწვევდა მუშათა კლასის მოწყვეტას მისი გლეხური ბაზისაგან, მუშათა კლასის ავანგარდის მოწყვეტას მუშათა დანარჩენი მასისაგან, — მაშასადამე, გამოიწვევდა პროლეტარიატის დამარცხებას და კაპიტალიზმის აღდგენის პირობების გაადვილებას.

როგორც ხედავთ, ამ ორივე საფრთხეს, «მემარცხენესაც» და მემარჯვენესაც, ორივე ამ გადახრას ლენინური ხაზიდან, მემარჯვენესაც და «მემარცხენესაც», მივყავართ ერთ და იმავე შედეგამდე, თუმცა სხვადასხვა მხრიდან.

ამ საფრთხეთაგან რომელია უარესი? მე ვფიქრობ, რომ ორივე უარესია.

განსხვავება ამ გადახრებს შორის მათთან წარმატებითი ბრძოლის თვალსაზრისით ის არის, რომ ახლანდელ მომენტში «მემარცხენე» გადახრის საფრთხე უფრო ნათელია პარტიისათვის, ვიდრე მემარჯვენე გადახრის საფრთხე. ის გარემოება, რომ «მემარცხენე» გადახრასთან ჩვენში უკვე რამდენიმე წელია წარმოებს გაძლიერებული ბრძოლა, ეს გარემოება, რა თქმა უნდა, ფუჭად ვერ ჩაივლიდა პარტიისათვის. ცხადია, რომ «მემარცხენე», ტროცკისტულ გადახრასთან ბრძოლის წლებში პარტიამ ბევრი რამ ისწავლა და უკვე ადვილი როდია მისი მოტყუება «მემარცხენე» ფრაზებით.

რაც შეეხება მემარჯვენე საფრთხეს, რომელიც წინათაც არსებობდა და რომელიც დღეს უფრო გამოკვეთილად გვევლინება გასული წლის დამზადებათა კრიზისთან დაკავშირებით წვრილბურჟუაზიული სტიქიის გაძლიერების გამო, მე ვფიქრობ, რომ იგი ისე ნათელი არ არის ჩვენი პარტიის გარკვეული ფენებისათვის. ამიტომ ამოცანა ის არის, რომ, ოდნავაც არ შევასუსტოთ რა ბრძოლა «მემარცხენე», ტროცკისტულ საფრთხესთან, მთავარი ყურადღება მივაქციოთ ბრძოლას მემარჯვენე გადახრასთან და ყველა ზომა მივიღოთ იმისათვის, რომ ამ გადახრის საფრთხე ისევე ცხადი გახდეს პარტიისათვის, როგორც ცხადია მისთვის ტროცკისტული საფრთხე.

შესაძლოა, მემარჯვენე გადახრის საკითხი ჩვენში ისე მწვავედ არ მდგარიყო, როგორც დგას ამჟამად, იგი რომ ჩვენი განვითარების **სიძნელეთა** საკითხთან არ იყოს დაკავშირებული. მაგრამ საქმეც ის არის, რომ მემარჯვენე გადახრის არსებობა ართულებს ჩვენი განვითარების სიძნელეებს და აფერხებს ამ სიძნელეთა დაძლევის საქმეს. და სწორედ იმიტომ, რომ მემარჯვენე საფრთხე აბრკოლებს ბრძოლას ამ სიძნელეთა დაძლევისათვის, სწორედ ამიტომ ჩვენთვის განსაკუთრებით დიდი მნიშვნელობა ენიჭება მემარჯვენე საფრთხის დაძლევის საკითხს.

ორიოდე სიტყვა ჩვენი სიძნელეების ხასიათზე. მხედველობაში უნდა ვიქონიოთ, რომ ჩვენი სიძნელეები არავითარ შემთხვევაში არ შეიძლება ჩაითვალოს შეჩერების ან დაცემის სიძნელეებად. არსებობენ სიძნელენი მეურნეობის დაცემის ან მისი შეჩერების დროს, და ადამიანები ცდილობენ ნაკლებად მტკივნეული გახადონ მეურნეობის შეჩერება ან ნაკლებად ღრმა გახადონ მისი დაცემა. ჩვენს სიძნელეებს ასეთ სიძნელეებთან საერთო არა აქვთ რა. ჩვენი სიძნელეების დამახასიათებელი თვისება ის არის, რომ ისინი **აღმავლობის** სიძნელენი, ზრდის სიძნელენი არიან. როდესაც ჩვენში სიძნელეებზე ლაპარაკობენ, ჩვეულებრივ გულისხმობენ იმას, თუ რამდენი პროცენტით **გავზარდოთ** მრეწველობა, რამდენი პროცენტით **გავადიდოთ** ნათესი ფართობები, რამდენი ფუთით **გავზარდოთ** მოსავლიანობა და სხვ. და სხვ.. და სწორედ იმიტომ, რომ ჩვენი სიძნელენი არიან არა დაცემის ან შეჩერების, არამედ აღმავლობის სიძნელენი, სწორედ ამიტომ ისინი არ უნდა წარმოადგენდნენ პარტიისათვის **განსაკუთრებით** საშიშ რამეს.

მაგრამ სიძნელეები მაინც სიძნელეებია. და ვინაიდან სიძნელეთა დასაძლევად აუცილებელია მთელი ძალღონის დაძაბვა, აუცილებელია სიმტკიცე და გამძლეობა, ხოლო სიმტკიცე და გამძლეობა ყველას როდი ჰყოფნის, შესაძლოა, იმიტომ, რომ ზოგნი დაღლილნი და მოტეხილნი არიან, ან იმიტომ, რომ ამჯობინებენ უფრო მშვიდად, უბრძოლველად და უშფოთველად იცხოვრონ, — აი სწორედ აქ იწყება რყევა და ქანაობა, მიბრუნებანი ნაკლები წინააღმდეგობის მიმართულებით, ლაპარაკი ინდუსტრიის განვითარების ტემპის შენელებაზე, კაპიტალისტური ელემენტებისათვის მდგომარეობის შემსუბუქებაზე, კოლმეურნეობებისა და საბჭოთა მეურნეობების და საერთოდ ყოველივე იმის უარყოფაზე, რაც სცილდება ყოველდღიური მუშაობის ჩვეულებრივი და დამშვიდებული ვითარების ფარგლებს.

მაგრამ ჩვენ წინ ვერ წავალთ, თუ არ გადავლახეთ ჩვენს წინაშე მდგომი სიძნელენი. ხოლო სიძნელეები რომ გადავლახოთ, საჭიროა, უწინარეს ყოვლისა, დავძლიოთ მემარჯვენე საფრთხე, საჭიროა, უწინარეს ყოვლისა, დავძლიოთ მემარჯვენე გადახრა, რომელიც აფერხებს სიძნელეებთან ბრძოლის საქმეს და ცდილობს გატეხოს ჩვენი პარტიის ნებისყოფა სიძნელეების გადალახვისათვის ბრძოლაში.

საქმე ეხება, რა თქმა უნდა, არა სიტყვიერ, ფორმალურ ბრძოლას, არამედ ნამდვილ ბრძოლას მემარჯვენე გადახრასთან. ჩვენს პარტიაში მოიპოვებიან ისეთი ადამიანები, რომლებიც მზად არიან, სინდისის დასამშვიდებლად, გამოაცხადონ ბრძოლა მემარჯვენე საფრთხესთან, იმის მსგავსად, როგორც ზოგჯერ ხუცები «ალილუია, ალილუიას» გაიძახიან ხოლმე, მაგრამ არავითარ, სრულიად არავითარ პრაქტიკულ ზომას არ იღებენ იმისათვის, რომ მტკიცედ დააყენონ ბრძოლა მემარჯვენე გადახრასთან და ნამდვილად დასძლიონ იგი, ეს მემარჯვენე გადახრა. ასეთ მიმდინარეობას ჩვენში ეწოდება მემარჯვენე, აშკარად ოპორტუნისტული გადახრის მიმართ **შემარიგებელი** მიმდინარეობა. ძნელი გასაგები არ არის, რომ ამგვარ შემარიგებლობასთან ბრძოლა წარმოადგენს მემარჯვენე გადახრასთან, მემარჯვენე საფრთხესთან საერთო ბრძოლის შემადგენელ ნაწილს. ვინაიდან შეუძლებელია მემარჯვენე, ოპორტუნისტული გადახრის დაძლევა, თუ არ ვაწარმოეთ სისტემატური ბრძოლა შემარიგებლობასთან, რომელიც თავის კალთას აფარებს ოპორტუნისტებს.

მემარჯვენე გადახრის მატარებელთა საკითხი უეჭველად საინტერესოა, თუმცა იგი არა წყვეტს საქმეს. ჩვენ შემთხვევები გვქონდა შევხვედროდით მემარჯვენე საფრთხის მატარებლებს ჩვენი პარტიის ძირეულ ორგანიზაციებში შარშან პურის დამზადების კრიზისის დროს, როდესაც მთელი რიგი კომუნისტები თემებსა და სოფლებში გამოდიოდნენ პარტიის პოლიტიკის წინააღმდეგ, ხელს უწყობდნენ კულაკურ ელემენტებთან დაკავშირებას. თქვენ იცით, რომ ამგვარი ელემენტებისაგან გავწმინდეთ ჩვენი პარტია მიმდინარე წლის გაზაფხულზე, რაც სპეციალურად მოხსენიებულია ჩვენი პარტიის ცენტრალური კომიტეტის ამა წლის თებერვლის ცნობილ დოკუმენტში.

მაგრამ სწორი არ იქნებოდა გვეთქვა, რომ ასეთი ელემენტები აღარ დარჩენილან ჩვენს პარტიაში. თუ ახვალთ უფრო მაღლა, სამაზრო, საგუბერნიო პარტორგანიზაციებში, და რიგიანად მოჩხრეკთ საბჭოთა და კოოპერაციულ აპარატს, ადვილად შეხვდებით აქ მე-

მარჯვენე საფრთხისა და მასთან შემარიგებლობის მატარებლებს. ცნობილია ჩვენი პარტიული და საბჭოთა აპარატის მთელ რიგ მუშაკთა «წერილები», «განცხადებები» და სხვა დოკუმენტები, სადაც მემარჯვენე გადახრისაკენ მიდრეკილებამ სრულიად გარკვეულად იჩინა თავი. თქვენ იცით, რომ ეს წერილები და დოკუმენტები მოხსენიებული იყო ცენტრალური კომიტეტის ივლისის პლენუმის სტენოგრამაში.

თუ კიდევ უფრო მაღლა ავალთ და დავსვამთ საკითხს ცენტრალური კომიტეტის წევრების შესახებ, უნდა ვალიაროთ, რომ ცენტრალური კომიტეტის შემადგენლობაშიც მოიპოვებიან ზოგიერთი, მართალია, სრულიად უმნიშვნელო ელემენტები, რომლებიც შემარიგებლურ დამოკიდებულებას იჩენენ მემარჯვენე საფრთხისადმი. ცენტრალური კომიტეტის ივლისის პლენუმის სტენოგრამა ამის პირდაპირ დამამტკიცებელია.

ხოლო რა მდგომარეობაა პოლიტბიუროში? არის თუ არა პოლიტბიუროში რაიმე გადახრა? პოლიტბიუროში ჩვენ არ გვყვანან არც მემარჯვენენი, არც «მემარცხენენი», არც მათთან შემარიგებელნი. ეს აქ სრულიად კატეგორიულად უნდა ითქვას. დროა დავანებოთ თავი იმ ჭორებს, რომლებსაც ავრცელებენ ჩვენი პარტიის არაკეთილმოსურნენი და ყოველგვარი ოპოზიციონერები, თითქოს ჩვენი ცენტრალური კომიტეტის პოლიტბიუროში იყოს მემარჯვენე გადახრა ან მასთან შემარიგებელი დამოკიდებულება.

იყო თუ არა მერყეობა და ქანაობა მოსკოვის ორგანიზაციაში ან მის ზედაფენაში, მოსკოვის კომიტეტში? დიახ, იყო. სისულელე იქნებოდა ახლა იმის მტკიცება, რომ იქ ქანაობა, მერყეობა არ ყოფილა. პენკოვის გულახდილი სიტყვა ამის პირდაპირ დამამტკიცებელია. პენკოვი უკანასკნელი კაცი როდია მოსკოვის ორგანიზაციასა და მოსკოვის კომიტეტში. თქვენ მოისმინეთ, რომ მან პირდაპირ და გულახდილად აღიარა თავისი შეცდომები ჩვენი პარტიული პოლიტიკის მთელ რიგ უმნიშვნელოვანეს საკითხებში. ეს, რა თქმა უნდა, იმას როდი ნიშნავს, რომ მოსკოვის კომიტეტი მთლიანად მერყეობას იჩენდა. არა, არ ნიშნავს. ისეთი დოკუმენტი, როგორიც არის მოსკოვის კომიტეტის მიმართვა მოსკოვის ორგანიზაციის წევრებისადმი ამა წლის ოქტომბერში, უეჭველად მოწმობს იმას, რომ მოსკოვის კომიტეტმა შესძლო ზოგიერთი თავისი წევრის მერყეობის დაძლევა. მე ეჭვი არ მეპარება, რომ მოსკოვის კომიტეტის ხელმძღვანელი ბირთვი შესძლებს საბოლოოდ გამოასწოროს მდგომარეობა.

ზოგიერთი ამხანაგი უკმაყოფილოა იმით, რომ ამ საქმეში ჩაერიენ რაიონული ორგანიზაციები, დააყენეს რა მოსკოვის ორგანიზაციის

ამა თუ იმ ხელმძღვანელთა შეცდომებისა და მერყეობის ლიკვიდაციის საკითხი. არ ვიცი, რით შეიძლება ასეთი უკმაყოფილების გამართლება. რა უნდა იყოს ცუდი იმაში, რომ მოსკოვის ორგანიზაციის რაიონულმა აქტივებმა ხმა აღიმაღლეს და მოითხოვეს შეცდომებისა და მერყეობის ლიკვიდაცია? განა ჩვენი მუშაობა ქვემოდან მომდინარე თვითკრიტიკის ნიშნით არ წარმოებს? განა ფაქტი არ არის, რომ თვითკრიტიკა აძლიერებს პარტიული და საერთოდ პროლეტარული ქვედაფენების აქტივობას? რა არის აქ ცუდი ან საშიში, თუ რაიონული აქტივები თავისი მოწოდების სიმაღლეზე აღმოჩნდნენ?

სწორად მოიქცა თუ არა ცენტრალური კომიტეტი, ამ საქმეში რომ ჩაერია? მე ვფიქრობ, რომ ცენტრალური კომიტეტი სწორად მოიქცა. ბერზინს ჰგონია, რომ ცენტრალური კომიტეტი მკაცრად იქცევა, როცა აყენებს საკითხს ერთ-ერთი იმ რაიონული ხელმძღვანელის შეცვლის შესახებ, რომლის წინააღმდეგაც რაიონული ორგანიზაცია ამხედრდა. ეს სრულებით არ არის სწორი. მე შემეძლო გამეხსენებინა ბერზინისათვის 1919 თუ 1920 წლის ზოგიერთი ეპიზოდი, როცა ცენტრალური კომიტეტის ზოგიერთი წევრი, რომელმაც დაუშვა ზოგიერთი, ჩემი აზრით, არც იმდენად სერიოზული, შეცდომა პარტიული ხაზის მიმართ, ლენინის წინადადებით სამაგალითოდ დაისაჯა, ამასთან ერთ-ერთი მათგანი თურქესტანში გაიგზავნა, ხოლო მეორე კინაღამ გარიცხულ იქნა ცენტრალური კომიტეტის შემადგენლობიდან.

მართალი იყო თუ არა ლენინი, ასე რომ მოიქცა? მე ვფიქრობ, სავსებით მართალი იყო. ცენტრალურ კომიტეტში მაშინ ისეთი მდგომარეობა როდი იყო, როგორიც ახლა არის. ცენტრალური კომიტეტის ნახევარი მაშინ ტროცკის მიჰყვებოდა, ხოლო თვით ცენტრალურ კომიტეტში მტკიცე მდგომარეობა არ იყო. ახლა ცენტრალური კომიტეტი შეუდარებლად უფრო რბილად იქცევა. რატომ? იქნებ ჩვენ გვინდა ლენინზე უფრო გულკეთილი ვიყოთ? არა, ამაში როდია საქმე. საქმე იმაშია, რომ ცენტრალური კომიტეტის მდგომარეობა ახლა უფრო მტკიცეა, ვიდრე მაშინ იყო, და ცენტრალურ კომიტეტს ახლა საშუალება აქვს უფრო რბილად მოიქცეს.

მართალი არ არის სახაროვიც, როცა ამტკიცებს, ცენტრალურმა კომიტეტმა საქმეში ჩარევა დააგვიანაო. მართალი არ არის, ვინაიდან, როგორც ჩანს, არ იცის, რომ ცენტრალური კომიტეტის ჩარევა არსებითად მიმდინარე წლის თებერვლიდან დაიწყო. სახაროვს შეუძლია დარწმუნდეს ამაში, თუ სურვილი აქვს. მართალია, ცენტრალური კომიტეტის ჩარევამ ერთბაშად ვერ გამოიღო დადებითი

შედეგები. მაგრამ უცნაური იქნებოდა, რომ ამაში ცენტრალური კომიტეტისათვის დაგვედო ბრალი.

დასკვნები:

1) მემარჯვენე საფრთხე სერიოზულ საფრთხეს წარმოადგენს ჩვენს პარტიაში, ვინაიდან მას ფესვი აქვს ჩვენი ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიურ ვითარებაში;

2) მემარჯვენე გადახრის საფრთხეს აძლიერებს იმ სიძნელეთა არსებობა, რომელთა დაძლევა შეუძლებელია, თუ დაძლეულ არ იქნა მემარჯვენე გადახრა და მასთან შემარიგებლობა;

3) მოსკოვის ორგანიზაციაში იყო ყოყმანი და ქანაობა, იყო მერყეობის ელემენტები;

4) მოსკოვის კომიტეტის ბირთვმა ცენტრალური კომიტეტისა და რაიონული აქტივების დახმარებით ყველა ზომა მიიღო მერყეობის ლიკვიდაციისათვის;

5) ეჭვს გარეშეა, რომ მოსკოვის კომიტეტი შესძლებს დასძლიოს შეცდომები, რომლებმაც წინათ იჩინეს თავი;

6) ამოცანა ის არის, რომ ბოლო მოვუღოთ შინაგან ბრძოლას, მჭიდროდ შევაკავშიროთ მოსკოვის ორგანიზაცია და წარმატებით ჩავატაროთ უჯრედების გადარჩევა გაშლილი თვითკრიტიკის ბაზაზე. (ტ ა შ ი).